

ผาเสด็จ

"ผาเสด็จ" คือ สถานที่แห่งหนึ่งที่มีความสำคัญมากทางประวัติศาสตร์ของจังหวัดสระบุรี จังหวัดที่มีสถานที่ทางประวัติศาสตร์หลายแห่งด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นประวัติศาสตร์ทางพุทธศาสนา หรือ ประวัติศาสตร์การพัฒนาของชาติไทย

"ผาเสด็จ" คือ หน้าผาข่งอนหินที่แทบจะยื่นเข้าไปในบริเวณทางรถไฟ อยู่ที่หมู่ 5 ตำบลทับกวาง อำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี เป็นสถานที่ประวัติศาสตร์ในด้านการคมนาคม โดยเฉพาะสำหรับกิจการการรถไฟแห่งประเทศไทย เป็นทางผ่าน

ของเส้นทางรถไฟที่ใช้เดินทางมุ่งเข้าสู่ภาคอีสาน ซึ่งเป็นทางรถไฟสายแรกของประเทศไทย คือ ทางรถไฟสายพระมหานคร-นครราชสีมา ซึ่งก่อสร้างโดยพระราชดำริของ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชการที่ 5

ตำนานของผาเสด็จ

ปี พ.ศ. 2433 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าให้ตั้งกรมรถไฟขึ้นในสยามประเทศ หลังจากที่ตั้งกรมรถไฟขึ้นมาแล้ว ปี พ.ศ. 2434 ได้มีการดำเนินการสร้างทางรถไฟจากกรุงเทพถึงอยุธยา ระยะทาง 71 กิโลเมตร ต่อมาในปี พ.ศ. 2439 ก็ได้ให้มีการดำเนินการก่อสร้างเส้นทางรถไฟต่อไปยังจังหวัดนครราชสีมา เส้นทางดังกล่าวนี้จะต้องผ่านจังหวัดสระบุรี ซึ่งในสมัยก่อนเส้นทางจากสระบุรีไปอำเภอแก่งคอยต้องใช้เวลานานมาก

เพราะถนนหนทาง เช่น ถนนมิตรภาพยังไม่มี มีเพียงเส้นทางโบราณเป็นถนนลูกรัง ซึ่งมีลักษณะเป็นหลุมเป็นบ่อแทบตลอดทางแถมยังคดเคี้ยวไปมาจากระยะทางจริง 12 กิโลเมตร กลายเป็น 16 กิโลเมตร เส้นทางคมนาคมอีกทางหนึ่งคือทางรถไฟสายตะวันออกเฉียงเหนือ สายแก่งคอย-มวกเหล็ก ซึ่งตัดผ่านเข้าตงพญาเย็นไปทะลุทางภาคอีสาน ซึ่งมีเทือกเขาอยู่หลายแห่งขวางเส้นทางที่จะต้อง

ดำเนินงาน และภูเขาแห่งนี้มีเงื้อมชะงอกหินยื่นออกมาเป็นก้อนโตมหึมา ความจริงจะตัดหรือระเบิดอ้อมไปด้านข้างเคียงก็พอจะทำได้ แต่เส้นทางจะคดเคี้ยวเลี้ยวลวดดูไม่สวยงาม จึงต้องทำการระเบิดภูเขาแห่งนั้น วิศวกรชาวฝรั่งเศส พยายามจะระเบิดทำลายเพื่อจะทำทางรถไฟผ่านอยู่หลายครั้งหลายคราแต่ไม่เป็นผลสำเร็จ เป็นความหนักใจให้แก่บรรดานายช่างเป็นอย่างมาก เกือบจะพากันหมดอาลัยล้มเลิกความตั้งใจเสียแล้ว จึงปรึกษากันว่าควรทำอย่างไรดี ขณะนั้นมีท่านผู้ใหญ่ท่านหนึ่งแนะนำในทางไสยศาสตร์ว่า สถานที่แห่งนี้ คงมีผีเจ้าป่าหรือเจ้าที่เจ้าทาง ควรทำบัตรพลีเช่นสรวง บนบานศาลกล่าวให้องค์เทพารักษ์อนุญาตตามประเพณีไทยแต่โบราณ แต่ไม่มีใครเห็นด้วยเพราะนายช่าง

เป็นคนหัวใหม่ ปรากฏว่า การระเบิดภูเขาก็ไม่เป็นผลสำเร็จอยู่ดี ชาวบ้านแห่งนั้นบอกว่าสถานที่แห่งนี้เป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ เคยแสดงมหิทธิฤทธิ์ปรากฏแก่ชาวบ้านและพรานให้เห็นมาแล้วหลายครั้ง เช่น ถ้ามีคนตัดไม้ทำลายป่าบริเวณนั้น หรือ ปัสสาวะบริเวณ

โคนไม้ใหญ่ ก็จะมีอันเป็นไป คือ ล้มป่วย เจ็บเนื้อเจ็บตัว ปวดหัว เป็นไข้ หรือเป็นลมชักน้ำลายฟูมปาก ตาเหลือก ต้องหาคนไปทำ กระทบบัตรพลีเช่นสรวงขอขมา ถ้าใครไม่เชื่อล้มเจ็บถึงตายก็มี

ความทราบถึงพระเนตรพระกรรณของพระพุทธเจ้าหลวง (รัชกาลที่ 5) พระองค์จึงโปรดให้นำตราแผ่นดินไปประทับตรงโคน ต้นไม้ใหญ่บริเวณนั้นเป็นการเอาเคล็ด เล่ากันว่า พอตันไม้ใหญ่แห่งนั้นถูกตราแผ่นดินพระราชทานตีประทับลงที่โคนแล้ว ก็ให้มีอันกึ่ง ไบแห่งเหี่ยวยืนต้นตายไป และมีพระราชกระแสรับสั่งให้นายช่างระเบิดหินต่อไป แต่ก็มีกระแสกันว่าชาวบ้านบางคนกลัวไม่กล้า ระเบิดต่อ เนื่องจากมีนายช่างและคนงานบางคนเป็นไข้ป่าเจ็บหนักจนถึงเสียชีวิต พระพุทธเจ้าหลวง (รัชกาลที่ 5) จึงโปรดเกล้าให้ สร้างศาลเพียงตาขึ้นที่ใกล้จอมผา การระเบิดทำทางรถไฟ จึงดำเนินต่อไปโดยไร้อุปสรรค

ต่อมาเมื่อวันที่ 22 ธันวาคม พ.ศ. 2439 (ร.ศ.๑๑๕) พระองค์จึงเสด็จประพาสต้นมาพร้อมด้วยสมเด็จพระนางเจ้าเสาวภาผ่องศรี ตามลำน้ำป่าสักและเสด็จขึ้นบก เสด็จฯ ต่อโดยรถไฟจากที่ประทับแรมเข้าในดงถึงที่สุดทางรถไฟในเวลานั้น (ตำบลหินลับ) เวลาบ่าย 3 โมงเศษ เสด็จลงจากรถไฟเสด็จพระราชดำเนินต่อไปตามทางที่ยังไม่ได้วางเหล็กรางข้ามห้วยสองแห่ง เสด็จต่อมาถึงศิลาใหญ่ ณ ผาแห่งนี้ เวลาบ่าย 5 โมง ทรงได้โปรดให้มีการจารึกพระปรมาภิไธยย่อ “จ.ป.ร.” หมายถึง พระปรมาภิไธยของพระองค์, “ส.ผ.” หมายถึงพระนามของสมเด็จพระนางเจ้าเสาวภาผ่องศรี พระบรมราชินีนาถ และเลข “๑๑๕” หมายถึงปีที่เสด็จมา และพระราชทานนามศิลาตำบลนี้ว่า “ผาเสด็จพัก” ติดไว้บนชะง่อน หินแห่งนั้น พอเวลาจวนค่ำ ก็เสด็จกลับมาประทับยังที่พักรถไฟ เสด็จขึ้นรถไฟกลับมาถึงพลับพลาที่ประทับเวลาทุ่มเศษ” เมื่อประชาชนทราบข่าวว่า พระพุทธเจ้าหลวง (รัชกาลที่ 5) ได้เสด็จ มาถึงผาแห่งนี้ก็พากันชื่นชม และผู้คนต่างพากันเรียกจอมผาแห่งนี้ ในเวลาต่อมาว่า “ผาเสด็จ” ซึ่งประชาชนทั่วไป โดยเฉพาะ พนักงานรถไฟ ได้ให้ความเคารพบูชาเป็นอย่างสูง ตลอดมาถึงทุกวันนี้

(ประมวลเอกสารและจดหมายเหตุฯ จากหนังสือวัฒนธรรม

พัฒนาการทางประวัติศาสตร์เอกลักษณ์แลภูมิปัญญาจังหวัดสระบุรี ของคณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารและ จดหมายเหตุฯ 2544)

จากตำนานที่กล่าวมา นับได้ว่า “ผาเสด็จ” ได้เป็นสถานที่สำคัญทาง ประวัติศาสตร์แห่งหนึ่งของประเทศไทย หากได้เดินทางมายังภาคอีสานโดย ทางรถไฟแล้ว จะต้องผ่าน “ผาเสด็จ” แห่งนี้แน่นอน

ในปัจจุบัน สถานีรถไฟผาเสด็จ เป็นสถานีรถไฟชั้น 3 อยู่ห่างจากสถานี รถไฟกรุงเทพเป็นระยะทาง 138 กิโลเมตร ทางจังหวัดสระบุรี ได้ทำการ บูรณะ และปรับปรุงภูมิทัศน์โดยรอบบริเวณสถานีรถไฟ เพื่อให้เป็นอีก สถานที่ท่องเที่ยวหนึ่ง ของจังหวัดสระบุรี นักท่องเที่ยวท่านใดสนใจผ่านมา เที่ยวชมสถานที่ทางประวัติศาสตร์แห่งนี้ สามารถเดินทางมาได้โดยทางรถไฟ และทางรถยนต์ โดยผาเสด็จนั้น ตั้งอยู่ริมทางรถไฟ

ตำบลทับกวาง อำเภอกำแพงคอย ห่างจากตัวจังหวัดประมาณ 30 กิโลเมตร ไปตามถนนมิตรภาพ (ทางหลวงหมายเลข 2) ประมาณ 25 กิโลเมตร ระหว่าง กม.ที่ 132-133 หากไปจากสระบุรีเลี้ยวซ้ายตรงบริเวณโรงเรียนบ้านซับบอนไปประมาณ 3 กิโลเมตร ฝายเสด็จอยู่เลยจากสถานีรถไฟไปประมาณ 50 เมตร

สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติม

สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดสระบุรี

ศาลากลางจังหวัดสระบุรี ชั้น 4

อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี 18000 Tel.0-3631-3433

webmaster :: nipon_j@prd.go.th

ติดต่อ :: prsaraburi@prd.go.th

สำนักงานเกษตรอำเภอหนองแค โทร. 036263850

สิริรัตน์ / เรียบเรียง